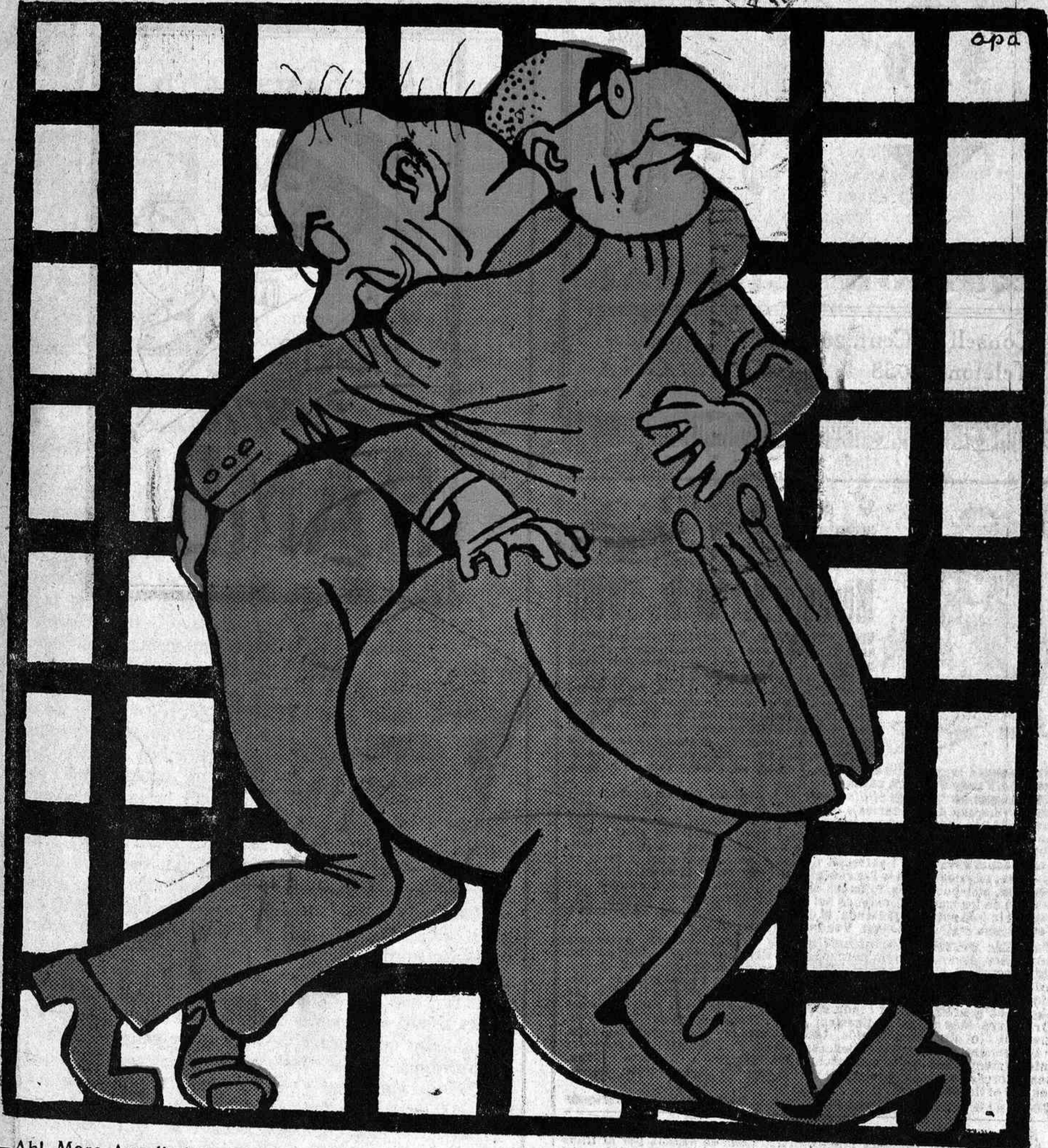

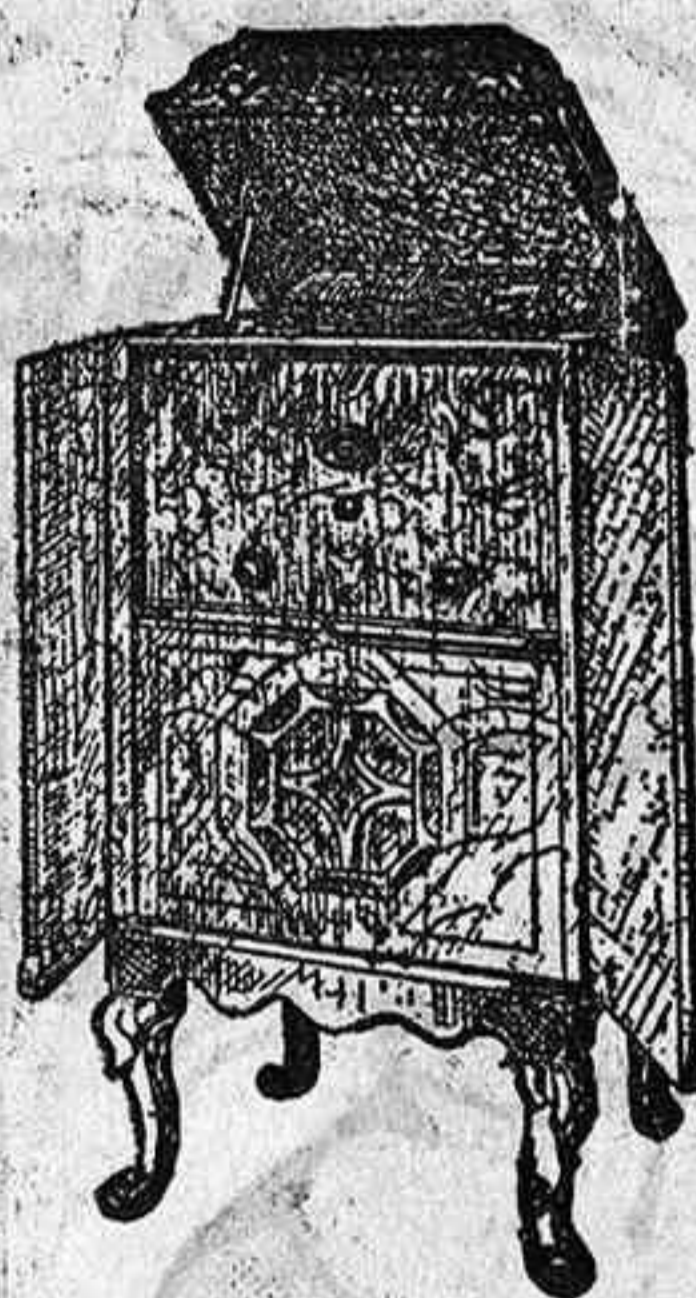
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

—Ah! Marc-Aureli del meu cor! Tu ets, més que el Milianu, “carne de mi carne y sangre de mi armilla”.

Ràdio-Phono CLIMO

PREU:
900
PTES.

Ramon Climent

Consell de Cent, 266 (tocant E. Granados)
Telèfon 23058 :: BARCELONA

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa
Freu solir inutilment de les dites malalties
gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (putgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els Catxets del Doctor Solvre. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

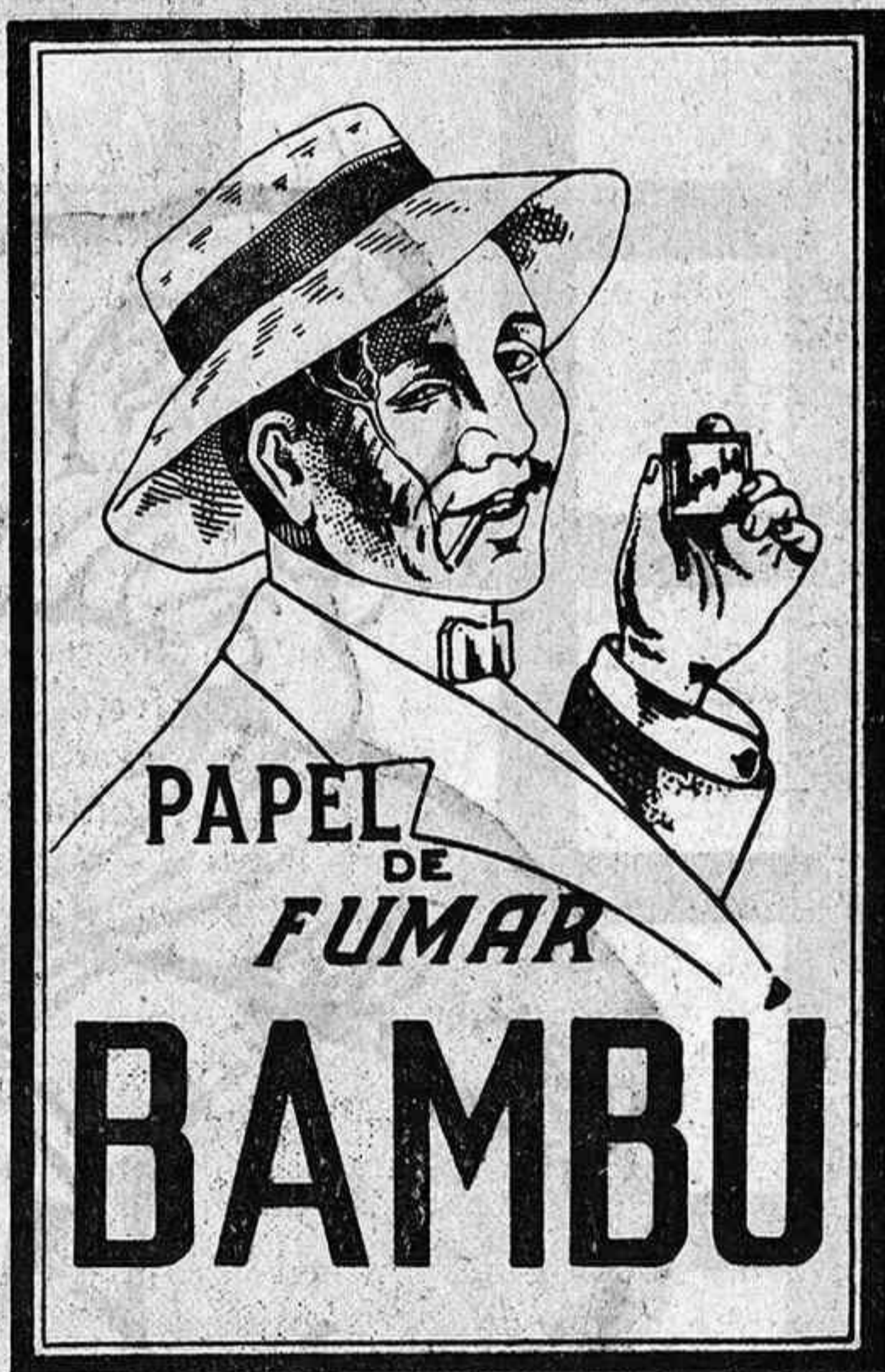
sites sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sifilis* (avari al), *eccemes*, *herpes*, *diceres vari-coses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *artèria*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les Píndoles depuratives del Dr. Solvre, que són la medicació depurativa, cal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb postemps, totes les diceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les menses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polacions nocturnes*, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Cràges potencialis* del Dr. Solvre. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, modifiquen tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pesse-cs 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

Nota.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sòkatar*, carrer del Ter, 16, telèfon 344 S. M. Barcelona, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentollament, tractament i guariment de les dites malalties.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÓNICA

Partits democràtics

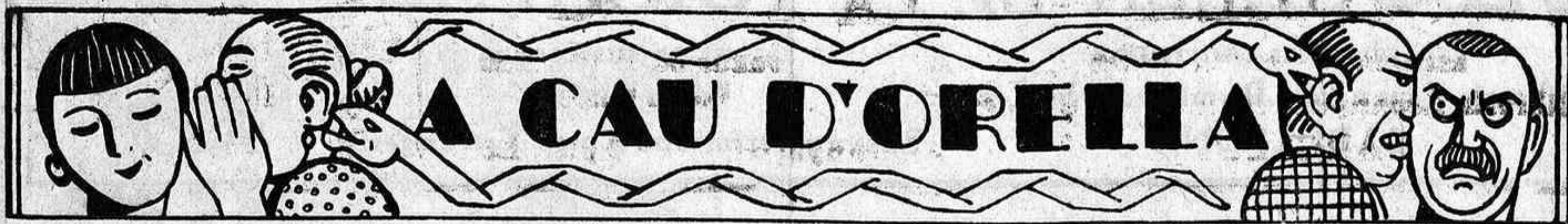
VIVIM en les beceroles d'una democràcia. Fins el 14 d'Abril el país no era res més que una organització clànica. No hi havia convivència social i política dintre de les organitzacions polítiques que han de desenvolupar l'obra de proselitisme i govern del país. Les organitzacions polítiques no eren res més que una voluntat individual i un remat perfecte que restaba bocabadat cada vegada que el cap parlava. El cap era infalible. El cap no s'equivocaba mai. Fins els mateixos éssers laics que negaven l'infalibilitat del Papa acceptaven subconscientment l'infalibilitat del cap de llur partit. Tot això de les assemblees dirigents dels partits, dels Congressos Nacionals no eren res més que maneres de justificar una qualificació democràtica però en el fons hom sabia que les coses es governaven indirectament, en la "coterie" del cap polític que donaba patents de conducta, càrrecs i lloferiments... La democràcia era un senzill mite. Era, en realitat, una història. Era molt bo per a dir-ho perquè feia bonic, però era el cert que les organitzacions polítiques no eren res més que remats. Fonamentalment no més hi ha hagut dos partits perfectament democràtics nats i crescuts així: Un de llarga història democràtica i que per haver sentat sòlidament aquest edifici del partit pot viure i créixer com a cosa ubèrrima. L'altre no va néixer fins quinze dies abans de la Revolució i travessa com tot partit revolucionari pujat al poder aquelles crisi, naturals i humanes, filles d'un adalerat sentiment de rapidesa... Ens referim en primer terme al Partit Socialista Obrer Espanyol i en segon a l'Esquerra Republicana de Catalunya. Si el P. S. O. E., hagués estat un partit polític constituït en forma de clan en morir llur primer "leader" — Pau Iglèsies — s'hauria subdividit indefectiblement en diferents grupets i hauriem tingut un partit socialista de Largo Caballero, un altre de Besteiro-Saborit, un altre de Prieto, etc. Sempre ha succedert així en els partits polítics constituïts com a clan i no com a organitzacions democràtiques. I hom ho ha vist en els partits conservadors, liberals, democràtics (de nom) i fins hi tot republicans, que tenien cadascun una botigueta per anar fent i cada cop que's moria el cap exponent s'evaporaven les forces subdividint-se fins a la matització més refinada i insubstancial. Tot era qüestió de personalismes. L'altre partit que va néixer amb saba democràtica ha estat l'Esquerra Republicana de Catalunya i per haver-hi nascut i per volguer-s'hi mantenir, ha de passar per crisi de naixença, per "malalties infantils" que, amb el temps van asserenant-se i fugint de tot

perill. L'Esquerra Republicana de Catalunya ha travessat per una d'aquestes malalties com tots els partits polítics de fonament democràtic passen. Hom ha vist que en el Congrés Socialista i en el de la Unió General de Treballadors, un organisme polític i un organisme social, les forces estaven dividides agudament però les coses han estat discutides dintre del si de cada Assemblea i un cop discutides i votades tot-hom ha continuat en el seu lloc perquè les escissions no duen res més que l'èxit a les forces del davant, enfortides només que per la debilitat dels altres. Una qüestió lateral ha posat uns graus de febre a l'Esquerra Republicana de Catalunya. Perfectament. Però la disciplina ha mantingut els mateixos quadres. Una cosa és la discussió que hi pot haver en un organisme democràtic on tots, absolutament tots, tenen els mateixos drets i els mateixos deures, i un altre és aquella mena de partits on manen uns homes o un sol home i els demés obeeixen. Els supervivents d'aquestes èpoques dels "istes" lligats a un cognom no entenen com poden conviure en una mateixa entitat política gent que tinguin criteris diferents en determinades qüestions, encara que s'alimentin del mateix ideari. Són aquells que s'han passat la vida posant tellegrames d'adhesió i aprobant vots de confiança, són aquells que davant de l'oració d'un home eminent deien: "Ara que ens donguin el que vulguin!", sense pensar que no hi havia res a donar i sí molt a concertar... L'Esquerra Republicana de Catalunya liquidarà dintre del seu sí les qüestions que hagi de liquidar i davant del país seguirà donant a entendre que és un sol front. Dir el contrari és posar-se al costat d'"El Debate" que entenia que els socialistes debien sortir del Govern per les marcades diferències existents en els Congressos Nacionals del P. S. O. E. i de la U. G. T. Clar que aquests que demanen ara una disciplina fèrrea i complerta quan la troben la qualifiquen de "ciment armat". No saben el que volen, pobrets. Sou els "savis".

FRANCESC MADRID

L'Azaña: —Home, Ale, calla d'una vegada, que no veus que el governar, a tu et vindria gran.

UN HOME PREVISOR

—Dilluns prop-passat, l'animació a la Generalitat era poc corrent. Hom desitjava assabentar-se de si vertaderament estava plantejada la crisi. De periodistes n'hi havia més que mai (talment semblava que hi hagués—lonx), anaven de Departament en Departament per a recollir notícies.

De sobte un d'ells trobà a terra un document oficial que si bé no els donà la clau del que cercaven, els assabentà d'una cosa ben interessant. Es tractava purament i simple d'un nomenament en tota forma a favor del senyor Farreres i Duran com a secretari del conseller d'Agricultura que substituï el que hi havia. El sou era una misèria: deu mil cinc centes pessetes anuals.

No dubtem dels coneixements del senyor Farreres en aquella matèria; el que dubtem es de que sigui possible imposar un secretari.

DESNONAMENT INTERESSANT

Ara que parlem del senyor Farreres i Duran, creiem oportú fer remarcar el que fou necessari fer per a que deixés un despatx que se li havia cedit quan actuava de secretari del senyor Macià, que era al·l'ensam de President, conseller d'Agricultura i que malgrat d'haver deixat d'ésser-ne ocupava encara.

Un diumenge amb tota "festivitat" i alevosia, el conseller de Governació senyor Terradelles, agafà dos ordenances, els feu recollir els papers del senyor Farreres els hi feu dipositar a la Consergeria i cedí el despatx de referència al senyor Alavedra, secretari polític del President. Si no ho hagués fet així, el senyor Farreres i Duran hauria seguit ocupant aquell despatx fins que el Palau de la Generalitat deixés d'ésser palau.

Vegí's sinó com abans de que la crisi es produís com ell ja s'afiançava fent-se nomenar secretari del que substituï el dimisionari, fos qui fos el successor.

UN PROVEEDOR D'IMPRESA

El xiroi Xavier Regàs, advocat sense plets, polític sense continuïtat i periodista sense lletres, és noi molt

trempat. Mireu si n'és de trempat, que quan Rovira i Virgili militava en el mateix partit que ell (Acció Catalana), i recabava diners per a adquirir impremta pròpia per a "La Nau" tingué l'acudit de desfer-se de una pesseta i cinc céntims i trametre-li una impremta d'aquelles de cauxú.

Ara; ell sempre conseqüent, com sigui que és diu que Lluís Companys sembla que fa gestions per a adquirir una impremta per a "La Humanitat" pensa repetir la facècia.

No hi trobem res si no fós que dona la coincidència que Lluís Companys també milita en el mateix partit que ell: (Esquerra Republicana de Catalunya).

QUE DEU HI FACI MES QUE NOSALTRES

Sempre hem sentit a dir que no hi ha res pitjor que viure rellogat i és ben cert. Ara, que hi ha rellogats i rellogats.

Fixeu-vos sinó en el cas tràgic que succeeix a les redaccions, més ben dit, als redactors de "L'Opinió" i de "La Humanitat". Haver de viure en el mateix pis i ésser de dues fraccions ben oposades del mateix partit!

Creiem, francament, que si hom no hi posa un remei ràpid, un dia els pacífics vianants de la Ronda de Sant Pere hauran de començar a recollir plomes i cap de costelles de periodista.

ESCAMES

Al Prat de Llobregat, abans de fer-se públic l'antagonisme existent entre dues fraccions de l'Esquerra. Companys abraçà Badia.

Mira — digué un dels espectadors — "el abrazo de Vergara".

No home no — digué un altre—. Els "escamats" abracen els "escamots" perquè els "savis" no els prenguin les "escames...".

ELS AMICS DE LA NATURALISA

El senyor Vidal i Guardiola ha aprofitat les vacances parlamentàries per a anar a fer una petita "tourné" rural pel districte de Igualada.

L'altre dia dos senyors, que deuen ésser amics seus — que Deu Nostre Senyor els hi conservi — ho comen-

taven prenent cafè a la "Maison Dorée".

—Si, es clar, — deia un d'ells—, és molt aficionat al camp.

—Però, en aquest temps!...

—Devia estar enyorat i ha anat a pasturar un xic de naturalesa.

NO ES TRACTAVA D'AQUELL

L'altre dia la policia estava molt alarmada. Sembla que s'havia tingut una converça per telèfon en la qual és parlava d'un Alfonso de Borbón "que després de moltes peripècies havia pogut arribar sa i bo a port de salvació".

Naturalment, hom pensà que és tractava de l'ex rei, que havia fugit de Fontainebleau i havia vingut a Barcelona a veure com anaven les coses.

Però no hi havia res d'això: és tractava d'un altre Borbón — la mala llevor abunda—que s'havia escapat de Villa Cisneros i havia arribat a Portugal.

A suplir, segurament, aquell Pepe Blanes, tan "flamenco", que s'havia enamorat, — ai, si! — de la cabellera de Gasol.

PANIC AL MARRÒC

El senyor Joan Moles—, molt senyor nostre—, és molt possible que a hores d'ara ja no sigui governador.

Però com que el senyor Moles ha d'anar d'Alt Comissari al Marroc i com que ha dit que en cessar ell en el seu càrrec cessaria també el senyor Ibàñez, cap superior de policia, al Marroc hi ha un pànic terrible.

—Potser és portarà el senyor Ibàñez!

CASANOVES, HOME DE SORT

La nit de la inauguració del Liceu Lluís Companys estava malalt. No greu, sortosament: però malalt.

I com que el president del Parlament, o sigui Lluís Companys, havia d'assistir a la inauguració, i el president del Parlament estava malalt, Joan Casanoves, el vicepresident, fou qui assistí a la funció en caràcter oficial.

Al sortir, la seva cara semblava dir:

—Casanoves, ets un home de sort! Avui has pogut presumir.

El pavo reial

—Jo no soc republicà d'esquerra, però tampoc de dreta; jo soc... no cal que ho digui. Tots vosaltres sabeu qui soc.

El senyor de les combinacions

(SILUETES CIUTADANES)

Es un senyor que, per regla general, el trobo diàriament al tramvia. Pel que veu tots anem a la mateixa hora a complir la nostra obligació.

Trobar un senyor al tramvia, no ofereix cap particularitat. I trobar un amic, tampoc. El tramvia—no sé quin autor va dir-ho—és el vehicle de la democràcia; la casa de tothom.

El xocant, però, es trobar un senyor com el que avui m'inspira aquest article.

Es un senyor d'una certa distinció. Un senyor que al tramvia no llegeix llibres ni diaris. Ni riu tot sol. Ni discuteix o s'enfada—o fa broma, segons—amb el cobrador.

El "meu" senyor no té altre mal de cap ni més preocupació que el número del billet que acaben de donar-li.

Tantost satisfà l'import — trenta cèntims el trajecte—es posa les ulleres i comença a examinar els números i a fer càbales i combinacions. Es treu papers de la butxaca; rumia uns segons. Després treu un llapis i una llibreta. Escriu. ¿Què diantre escriu aquest senyor? No ho sé. Mai no he parlat amb ell. Aquest senyor té el

bon costum — admirable costum—de no fer-se empalagós. S'asseu com les persones, si el seient és per a dos. No xafardeja els titulars del nostre diari. Ni ens mira a cua d'ull. No té altra obsessió i defecte—si d'això se'n pot dir defecte, que jo crec que no—, que el de les combinacions.

Jo, que com el senyor de que parlo, tampoc no m'interessen els titulars del diari del passatger veí; que tampoc tinc per costum de parlar amb els cobradors—la conversa del cobrador de tramvia, com la del barber, sempre resulten carregoses i fora de to—; que no tinc costum d'asseure'm d'una manera poc correcta ni desafiar els ulls d'una dona com si no hi hagués sin més dones al món, m'ha intrigat—i m'intriga, encara—què pot fer aquest senyor que per regla general diàriament trobo al tramvia camí de la nostra obligació.

A vegades m'imagino aquest senyor a casa seva sumant i restant—fins a tornar-se boig—el número del billet del tramvia amb el del dia que som. Altres, me l'imagino en una administració de loteries cercant àvidament el billet de la rifa igual al que li acaben de donar en el vehicle de tothom

Aquest senyor d'una certa distinció, quan té la paciència de posar-se les ulleres i treure llapis i examinar papers i escriure en una llibreta "ad hoc", avui l'he sentit, per primera vegada, com se les tenia amb el cobrador. I l'he vist, encès de cara, enfadar-se de debò.

—Vostè—deia al cobrador—havia de donar primerament el billet a un servidor. Jo he pujant abans, compren? I qui és primer, és primer. I del primer és la "sort". El senyor—es referia a mi que, per cert, me'l mirava un xic sorprès—ha pujat després de jo. S'hi han de fixar més amb les coses...

I el cobrador—que de tant fer de cobrador coneix el caràcter i costum de la "parròquia"—, ni l'ha mirat ni ha respot. Ha anat cobrant dels altres passatgers sense donar gens d'importància a les paraules del senyor.

No cal dir que avui precisament, és quan més m'ha intrigat l'exasperació seva.

He acabat per comprendre-ho, però.

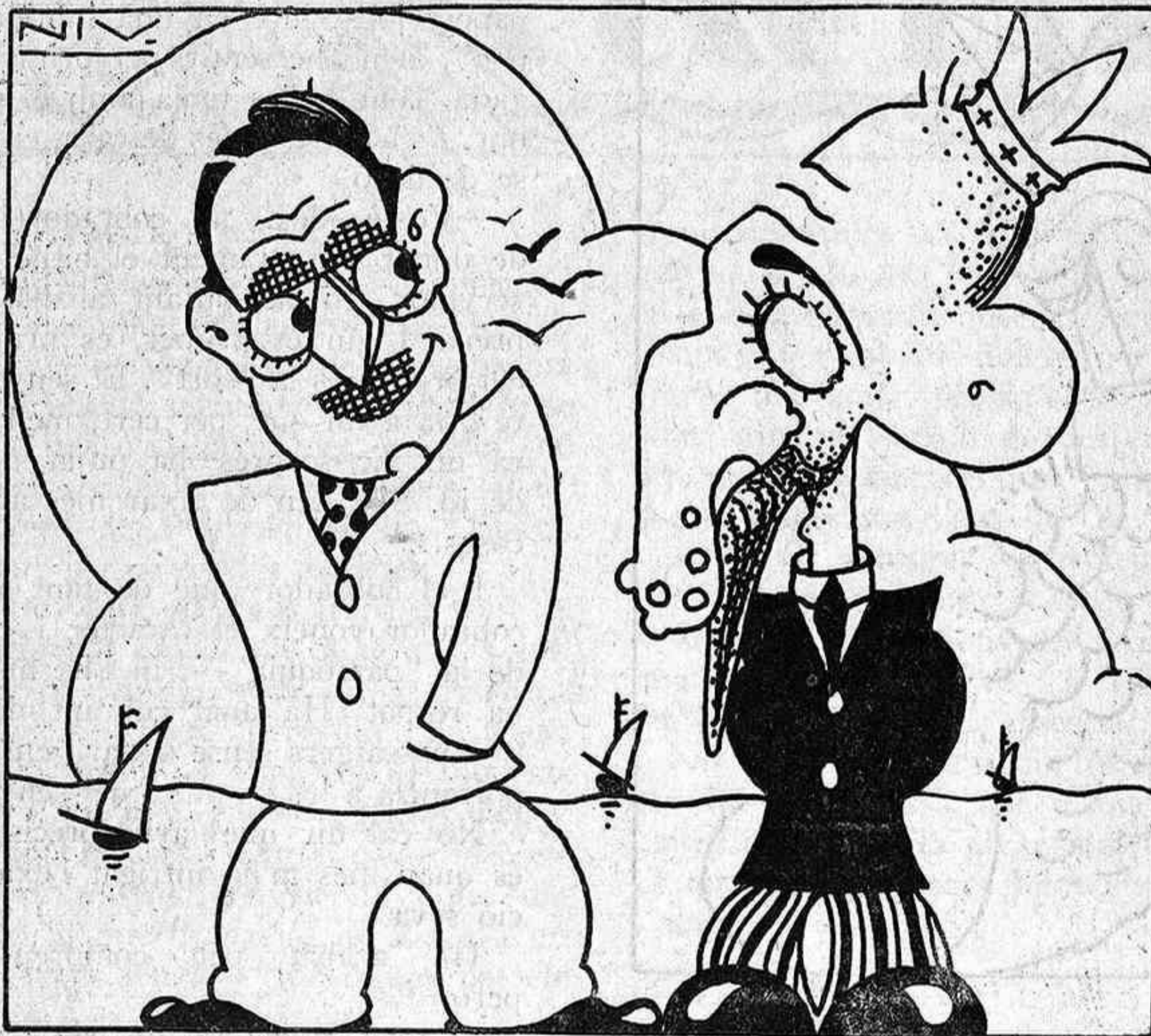
El meu billet era un cap i cua. Tenia tota la raó.

AGUSTI COLLADO

Colom:—Jo per no ésser menys, també he trobat una bomba.

FITXES

En Cambó busca en Maura?

Maura: —Fuix, Francisquet, que no veus que s'et veu la corona?

GLOSARI

JA TENIM CRISI

Aquests dies jo voldria ésser un periodista d'aquests als quals en les redaccions dels diaris nomenen fondistes. Fondistes perquè escriuen cada dia el fondo. Quin lèxic tenen aquests fondistes! Quina riquesa d'idees! Quina mentalitat més poderosa! Ho saben tot, poden parlar de tot, poden orientar-ho tot, poden resoldre-ho tot!

És per això que avui el pobre Virai voldria ésser fondista. Perquè avui, — avui precisament, no: aquests dies — s'ha produït a Barcelona un fet important. No, no és cap troballa de bombes. Virai és un home que ja està acostumat a les bombes i no li vé d'una. El fet important al qual faig referència és aquest: ja tenim crisi. I com que tot-hom em diu que no soc polític ni entenc en política, — entendre en política, ésser polític, significa tenir vanitat grotesca i terrible i una terrible afició a tota mena de negocis bruts—, jo he de confessar que m'alegro d'aquesta crisi.

Crec que una crisi ens donarà molta importància. Tot just començem i

ja és planteja una crisi. Eh? Què passa? Què vol dir això? Senzillament. Vol dir que no ens privem de res, ni de les crisis.

Abans les crisis les havíem d'anar a cercar a Madrid, ara, des de que tenim llibertat, ja no ens cal: ja les tenim a Barcelona. A Barcelona, d'un quan temps ençà s'havia intensificat la vida política. Això, en part, ho devem a la difunta dictadura. Després, amb l'adveniment de la República, s'intensifica més encara i resultà que tot-hom era republicà. Aquest, però, es un fenomen que ni extranya. Són molts els que, no és que siguin republicans o monàrquics: són dels que guanyen, són sempre dels que guanyen. I per aquests s'ha fet el món. I, sobretot, la política.

Tingueren un gran partit polític, un gran partit polític que guanyava. Per això, perquè guanyava, s'hi afiliava tot-hom.

Després tinguerem Parlament. Parlament i tot, senyors!

I ministres, als quals no ens atrevíem a dir ministres. Però de fet ho eren.

Y ara tenim crisi. Crisi i tot! Ja no ens privem de res. VIRAI

ELS "CUMPLIDOS". Com sempre que llicencien forces, han fet aquests dies la seva aparició per les Rambles i els carrers més cèntrics de Barcelona, el que encara en diuen els "cumplidos", xicotets plens d'alegria per haver acabat el servei militar i que es preparen a retornar a les seves llars.

Les manifestacions d'aquests xicotets serien un xic grotesques si no les animés un no sabem què d'ocell escapat de la gàbia, una mena de frisança massa escandalosament alegre per no portar dintre temors ocults i angoixes presentides i ofegades. Es una fita definitiva de primera joventut, de passada ja.

Els xicotets llicenciats deixen veure com han esperat, desitjat i preparat l'hora que ara viuen. Els himnes amb que omplen els nostres carrers, i que denuncien el "cabo" de Logronyo o Huelva que els ha escrit, han estat confeccionats, estudiats i conjuntats a l'escalf de somniar l'arribada del present instant felicitós.

Enguany els "cumplidos" anaven cantant una cosa estrambòtica que tenia un responement faceciós:

La "mili" és un sueño
un sueño animal".

I àdhuc fills de pobles i masies catalanes s'acomiadaven d'aquesta cosa tan castellana que és la "mili" baladrejant les inspirades elocubracions casernes, fent xibarrí de sorge murcià, trencant castiçament amb un any de "guerrisme" sentit com un pont que penja entre la vida passada i la vida que vindrà i amb un doll d'encisos d'andròmines arrossegades que passa per dessota: dones, barris baixos, pits botaruts, guants blancs de dies de gala, vi, apropaments exòtics, guàrdies, camises de seda vegetal arromangades, borles de boina, polaines amb centenars de botons i d'una estretor afrosa, una mà untada de cold-cream que els ha tret de damunt la pell l'aspere de la terra enganxant-els-hi els greixos fibrats dels casolots de mala fama.

Les maletes barcelonines que s'emporten cap a casa els "cumplidos" i que són com l'estendard dels seus himnes baladriers, més que plenes de roba van plenes de records, uns records que s'aniran marcint, flonjos i elegiacs com les violetes, en els pobles d'origen dels soldats que ens deixen.

DESPRES DE LLEGIR "ALBADA" DE JOSEP SELVA. De les novel·les que enguany obtaren al premi "Crei-

LES COSES D'EN PAPITU

A QUI HA MIRAT?

DIBUX D'EN
LUIP MACAYA

xells", — ens referim a les que coneixem —, el nostre vot pel premi, vot no de qualitat, hauria estat, malgrat tot, per "Terres de l'Ebre", de Joan S. Arbós.

L'originolitat de "Albada", de Josep Selva ens recorda massa l'originalitat de les altres.

TIPUS. Abans de parlar es fica els dits a les butxaques de l'ermilla.

Sembla que vulgui treure-se'n les paraules.

Els seus ulls han vingut d'una Holanda tropical.

Riu dintre d'ells l'embriaguesa humida del Curaçao.

Es tan peresós que no pogué fer altre esforç que el de maridar-se amb els diners d'una dona.

Fou un esforç que el lliurà de tots els demés.

El seu païama es d'un verd tant regat, tan gras, que per força ha de criar llimacs.

Llueix les espatlles, unes espatlles amplíssimes, tant amples que damunt d'elles, el seu cap sembla una poma roja posada damunt d'un armari.

Home d'hivern.

La seva cara se li illumina com una estufa que tiri brunzent.

No sabem a l'estiu que li pot passar.

Els seus quaranta anys s'esguarden a la lluna de l'armari amb una por incongruent. Sembla que rera el mercuri de l'espill hi sospiti una víctima escaraterada: qui sap si la seva joventut.

Vesteix molt bé i muda molt de robes. Adhuc mai li manca el gosset que li harmonitzi amb el vestit del dia i la cara de l'hora.

Avui, — i se li veu en el rostre —, s'ha adonat per primera vegada que s'arriba a una edat en la qual l'home s'enamira pel plaer d'estar-ho. Es quan ja no és pot exigir massa reciprocitat.

Va estimar tant els mars llunyans i els homes exòtics que va tenir un fill el qual, després d'un quart d'haver nascut, ja parlava dotze idiomes.

La troballa ha posat un blau verd bellugós a la nostra nit.

Music-hall barceloní de tercer ordre.

Tot bebent "cointreau", l'estrella de la casa ens ha assabentat que havia estrenat a Saigón el "No, no Nanette".

FET DIVERS. Els havia desaparegut el fill. Fou cridat un detectiu per a

procurar esbrinar on havia pogut anar a raure.

Es tractava d'un crim?

Un dia, — expliquen els pares —, el noi rebé un paquetet rodó i una lletra. Després compra una victrola i es tancà un dia i un altre dia a la seva cambra. Ells pares oïen que feia música.

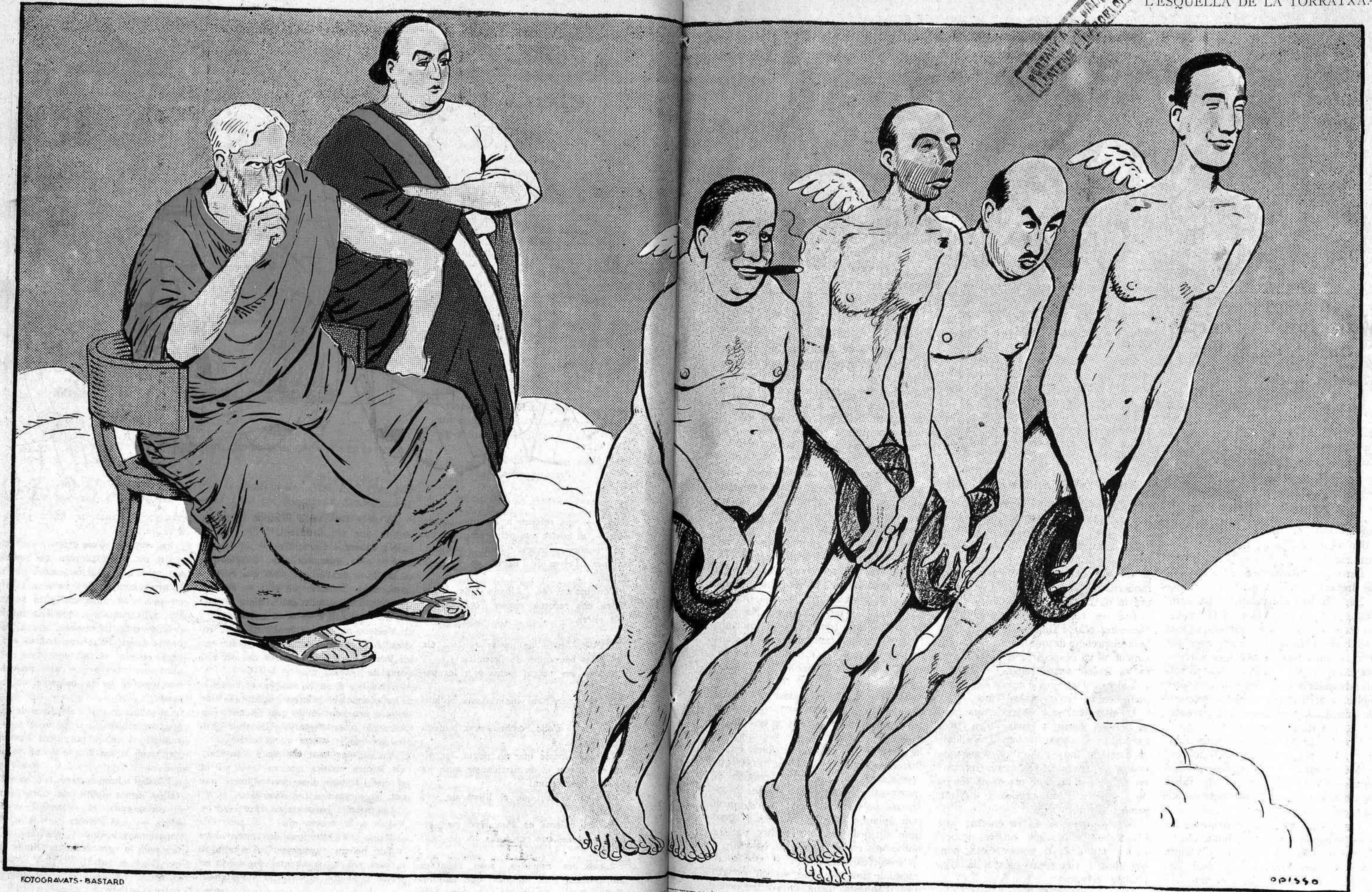
El detectiu ha cercat dades a les cambres del noi. El misteri hauria estat més espès que el de les comèdies de crims nord-americans sense l'ajut providencial, que sempre es fa palpable en aquests casos.

El detectiu, entre els discs de la cambra, ha trobat un disc misteriós, segurament rebut pel xicot desaparegut junt amb la carta, que no ha pogut trobar-se.

El disc duia enterrat un cant meravellós, sense dubte, un cant de sirena. A corre-cuita el detectiu, i recordant Ulisi, — o el detectivisme fet amb preparacions clàssiques —, és tapà les orelles amb la cera de les espelmes del piano. Això el salvà!

Ara es proposa cercar el desaparegut entre Caribdis i Scilla.

Ramón VINYES

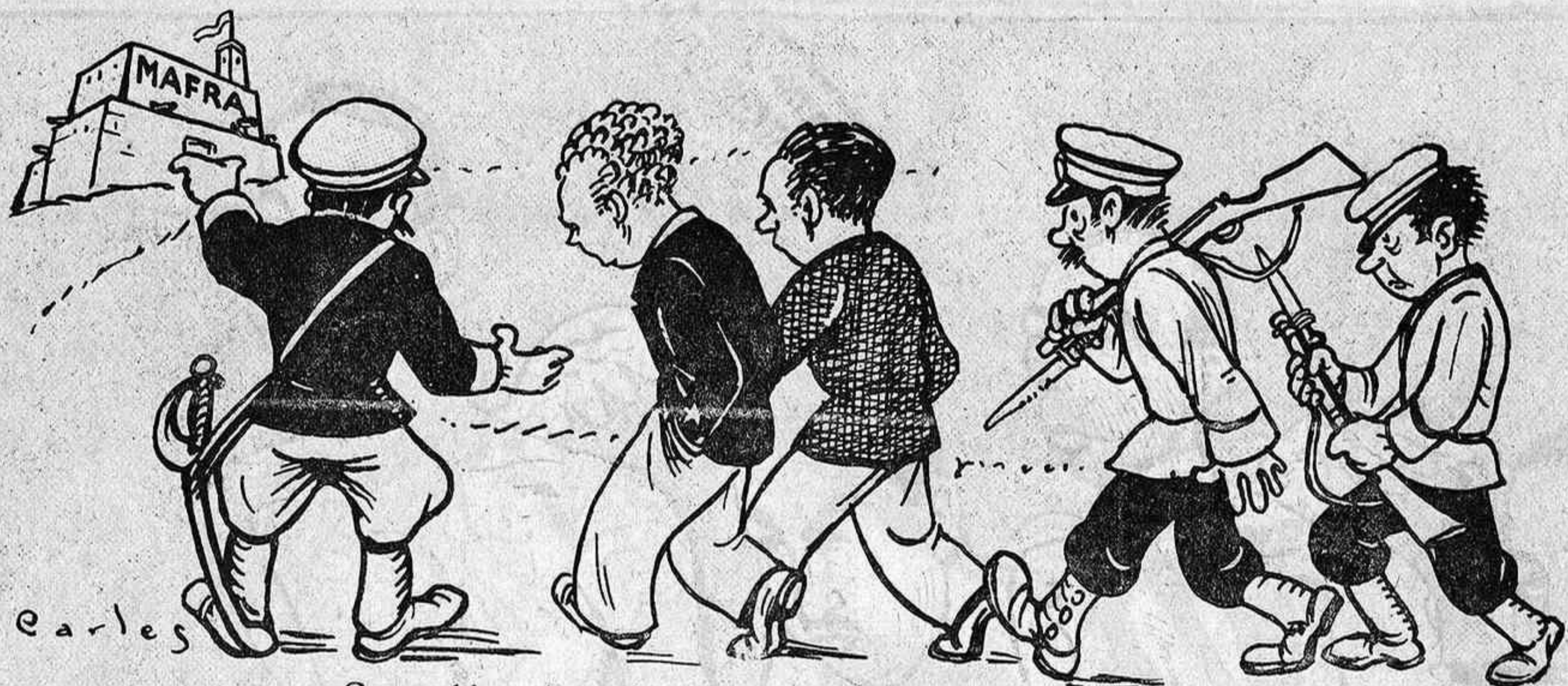

FOTOGRAVATS - BASTARD

ELS ANGELS REBELS

Us hem tret del Paradis perque volieu manar massa

Com rebien els portuguesos als conspiradors republicans...

Vuitsi nous i cartes que no lliguen

L'ARREPENTIT

Els diaris de dreta, han explotat a so de bombo i timbal, la mort d'aquest anarquista, que ha mort, demanant un capellà, i arrepenint-se del mal que havia fet durant la vida.

No hi ha dubte que amb una mort així, haurà pujat de dret al cel.

No obstant, recomanem a Sant Pere, que abans de deixar-lo entrar, l'escorcolli ben bé, perquè pot ésser li trovi encara un parell de bombes a la butxaca.

Però ara nosaltres diem als diaris de dreta:

Per un anarquista que s'ha arrepenit, per un home que ha fet mal, i ho ha reconegut en el moment en què és moria. ¡Cuanta gent que passen per ésser bona, i tenen diners per a fer-se respectar, i per a poder cometre tots els atropells i totes les infàmies possibles, moren rodejats de respecte, i de capellans, sense haver-se arrepenit de res de lo que han fet!

Creieu que l'Anido, en Barrera, l'Arguís, l'ex-rei, s'arrepeniran de res?

Més aviat és moriran com el desgraciat Primo de Rivera; de ràbia, de no haver pogut desbarraçar-se dels que els hi feien nosa...

L'arrepeniment de l'anarquista de nota solament que aquest home era un vulgar assassí, car a l'hora de la mort, ha demostrat no tenir cap ideal. Era més assassí que els que han mort cridant "viva el comunismo libertario". Aquests desgraciats, poden estar segurs de que no havien cobrat cap pesseta per a jugar-se la vida.

L'arrepenit no era més que un vidor i segurament treballava a tant la bomba...

Si aquest home, segons els diaris de dreta "ha subido al cielo" que em portin a l'infern el dia en què jo mori, que no estic per romanços.

I no parlem del dia en que a l'arrepenit, li passi pel cap de predicar l'amor lliure entre les onze mil verges...

POBRE JOAN COLOMER!

Fa 40 anys, nasqué a Barcelona un marrec que s'anomenava Joan Colomer.

Va anar a estudi, i li varen ensenyar que Espanya era "la madre patria", que Barcelona era una ciutat moderna, i que la época en què vivia, era la de la perfecta civilització...

I és va fer gran; va treballar, el varen explotar, i finalment, el seu amo, laix el pretext de què tot va molt malament, el va despedir, i el pobre Joan, és va trobar sense feina.

I al cap d'un mes d'haver estat despedit, es va trobar sense casa...

I l'altre dia, uns guardes, que mai no havien sentit a parlar d'en Joan Colomer, el varen trobar a Vallcarca mort de fam, i de fret, sense que aquest "extremista" s'hagués fet càrrec de res, ni de que estem en temps de República Democràtica i d'Ajuntament democràtic.

Aquest home no és va enterar, que els nostres edils, els nostres governants, són a diari homenatjats, banquetejats i victorejats per a la seva brillant actuació!

Doncs què s'enreda en Joan Colomer? Qui li mana morir-se de fam, justament ara que tot va tant bé?

Sempre hi ha descontents.

NO ENS FALTAVA MÉS QUE AIXÒ!

Un capità de caballeria ha donat en el Cercle Militar una conferència, que verdaderament, no és podia donar en cap més lloc, que en aquesta entitat, que té per divisa allò de: "Si vis pacem para bellum", que vol dir: "Si vols tranquil·litat, converteixte en un "matón" i clava garrotades a tort i a dret".

Aquest conferenciant, ha demostrat que la guerra ens és tant necessària com l'aire que respirem, que de les guerres en va sortir la grandesa d'Almanya (i la decadència, la fam, i el perill d'una nova guerra?, de on han sortit, demanem nosaltres?), que Napoleó va portar arreu del món la civilització mercès a les contínues raons que buscava a tot-hom i que els pacifistes no tenen raó en fer obra de pau, perquè fan perdre als mortals, l'esperit bel·lic, tant necessari segons aquest "aguerrido i pundonoroso capitán" a tots els habitants d'aquest món.

Va fer molt bé aquest extrany i catastròfic conferenciant, donant la seva conferència en un lloc en què els sabres i les espueles són els amos de la casa, perquè d'haver-la donat en un lloc freqüentat per els que tenen que servir de "batalladors" i risquen de morir atravesats per les bales o asfixiats pels gassos, no hauria estat tant aplaudit com ho fou per la gent quin mitjà de vida no és altre que fer heroïsmes en els camps de batalla.

Nosaltres aconsellem al conferenciant de marras, que no en dongui més d'aquesta mena de conferències, sinó que vagi més aviat a escoltar-ne moltes, que bona falta li fa.

ANEM

... I com reben als conspiradors monàrquisc

Mercat polític

ENRENOU, DIMISSIONS I ALEGRIA QUE S'ESFUMA

La cosa va començar a darrers de la setmana passada.

Amb motiu d'haver cessat en el seu càrrec de governador el senyor Joan Moles i d'haver-se proposat nomenar governador interí de la nostra ciutat el conseller de Governació, hi hagué una mica d'enrenou.

Els repòrters — aquests noiets inquiets que van a la caça de noves per a fer content al director—els darrers dies de la setmana passada no es cansaren d'anar a la recerca d'impressions.

De la residència del president, a la Generalitat, que és a prop. De la Generalitat, a la Avinguda d'Eduard Maristany. I de la Avinguda d'Eduard Maristany (abans Passeig del Marquès de la Argentera, i més abans Passeig de la Duana) a... on? Allà on fossin ben explícits; allà on els diguessin, en definitiva, què hi havia de nou.

Com sigui que ningú no treia l'entrellat de l'assumpte, i a cada moment apareixien noves complicacions, els periodistes — amb aquella clàssica intuïció — començaren a creure que no era pas solament el nomenar governador el que creava aquell estat de cosses.

Mentrestant, la gent de dretes, aquells que per mica de cosa que s'esdevinguin ja es passen el dia fregant-se les mans, estaven que no hi cabien de goig.

—Què passarà?

Al menys creien que s'acabaria el món.

Si en varen fer de suposicions i càbales! I quan tot ho veien més embolicat, hom diu que encengueren el cigar número cent-dos de la victòria. Però la victòria s'ha esfumat.

Es cert que com a conseqüència de discrepàncies entre els governants, hem de lamentar la sortida de quatre ho-

mes que eren quatre figures de relleu. Es cert—i amagar-se'n seria injust—que l'Esquerra ha sofert un cop de consideració; però no és menys cert que a pesar de totes aquestes anomalies, les dretes—els ganguistes—seguiran vivint de il·lusions.

La paraula crisi té una importància relativa. A vegades fins vesteix o fa que la política sigui més atractiva. Trist, molt trist seria, que els homes que han abandonat els càrrecs discrepessin dels altres governants en l'esdevenidor. Però han manifestat d'una manera terminant i precisa que "la seva dimissió no vol dir que no militin i simpatitzin amb l'Esquerra. La política d'Esquerra abans que tot"

I com que entre els dimitits—ho repetim—hi ha homes que valen molt, tenim la seguretat que quan se'ls cridi tornaran a ocupar els seus llocs.

Ha estat una mica d'enrenou en el mercat de la política que creiem no es repetirà sovint.

A qui molt haurà sorprès tot aquest tràngol; a qui haurà produït una forta impressió—impressió egoïsta o antipatriòtica—és a aquells que havien fet ofertes a mares de Déu miraculoses perquè Anguera de Sojo tornés a ésser governador.

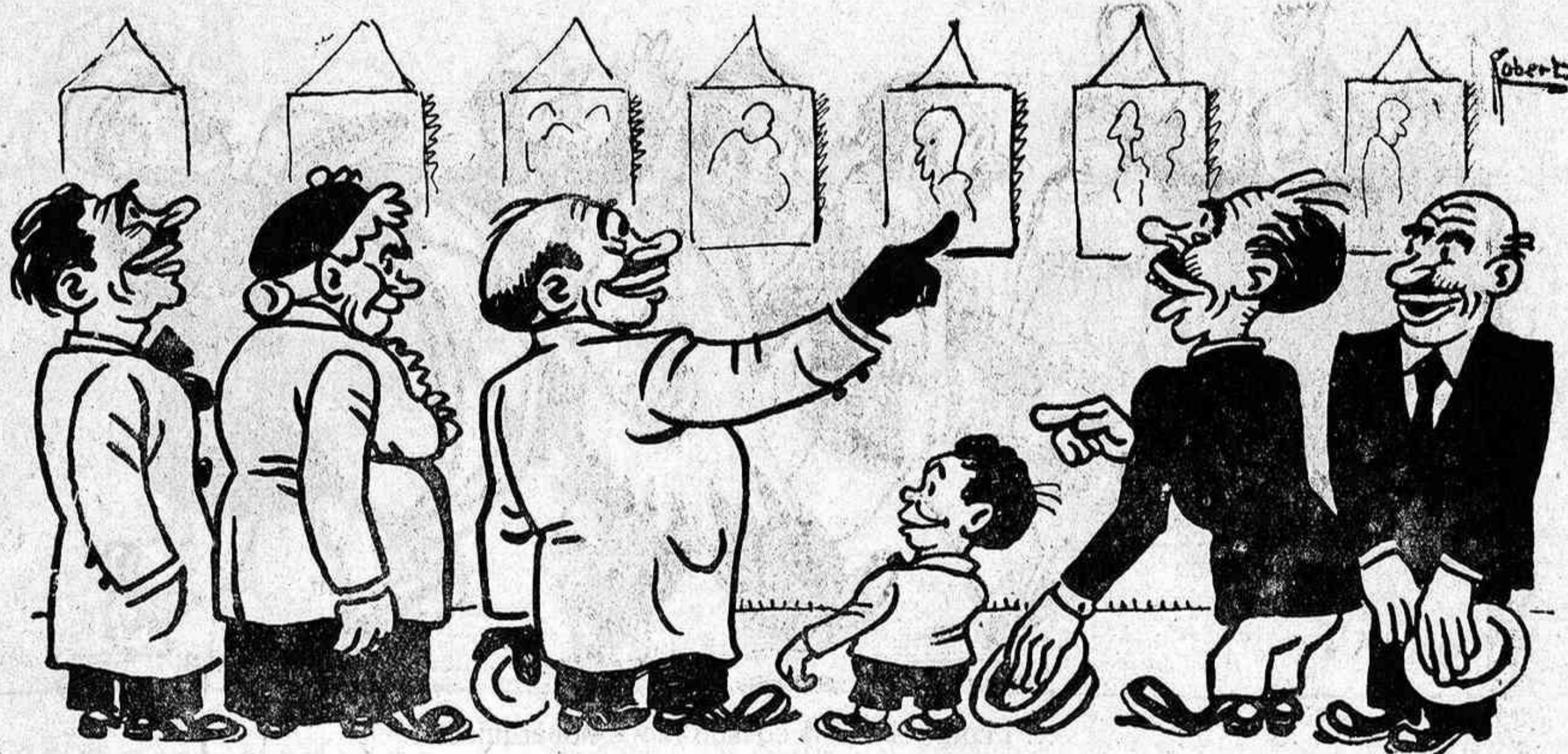
Davant d'aquesta contrarietat, iracunds, deuen haver llançat el cigar de la victòria.

No tirava per enlloc.

Anhel nacional

—Si, *anhelo* de la menjadora, no és veritat Emiliano?..

Al Saló d'humoristes

—Veritablement, visitant els humoristes, no penses ni amb el *dengue* ni la crisi, la rialla ho fa oblidar tot.

Kodack

L'HOME QUE PUJA

Mantes vegades sentireu dir:

—Com ha pujat aquest xicot!

En l'exclamació hi ha més pasme, més extranyesa que admiració.

Ningú s'explica com aquell xicot pugui d'una manera tan ràpida. Aquell xicot són molts xicots, sobretot en èpoques tèrboles i de tranzició com la nostra. L'ambient és dens, espès; és viu d'una manera ràpida, febrosa, trepidant i damunt les aigües sura la porqueria mentre l'or se'n va a fons.

Primer, el feu pujar la gràcia. Diuen:

—Me'n alegro.

—Perquè?

—Perquè és un xicot molt simpàtic.

Veritablement, les coses és fan massa per simpatia. I els homes puguen massa per simpatia. Després, quan han pujat, hom trova que no són tan simpàtics com semblava; hom trova que s'ha fet una injustícia.

—Però, no havíem quedat que era tant simpàtic?

—Sí, però abans. Ara els fums li han pujat al cap i la simpatia se n'ha anat en orris.

Era un bon dependent de merceria, un bon comptable. Ballava molt bé la sardana. Cada any, l'onze de Setembre, anava a l'estàtua de Casanoves. Una vegada va publicar un article molt original dedicat a les quatre barres catalanes. Ara, des de fa temps que en prepara un altre, dedicat a la Verge

de Montserrat. És tracta també d'una cosa molt original.

Però un dia va començar a pujar. A pujar d'una manera tan ràpida que semblava que anava a preu fet. I tot hom s'extranyava:

—Com puja aquest xicot.

No cal extranyar-se. Puja, precisament perquè ha de pujar, per una llei natural. La gent diu:

—Però si és una carbassa!

I puguen per això i no per altra cosa: perquè són una carbassa. No és puja per capacitat, per intel·ligència: és puja perquè és té qualitat de car-

bassa. I les carbasseres s'enfilen amb rapidesa.

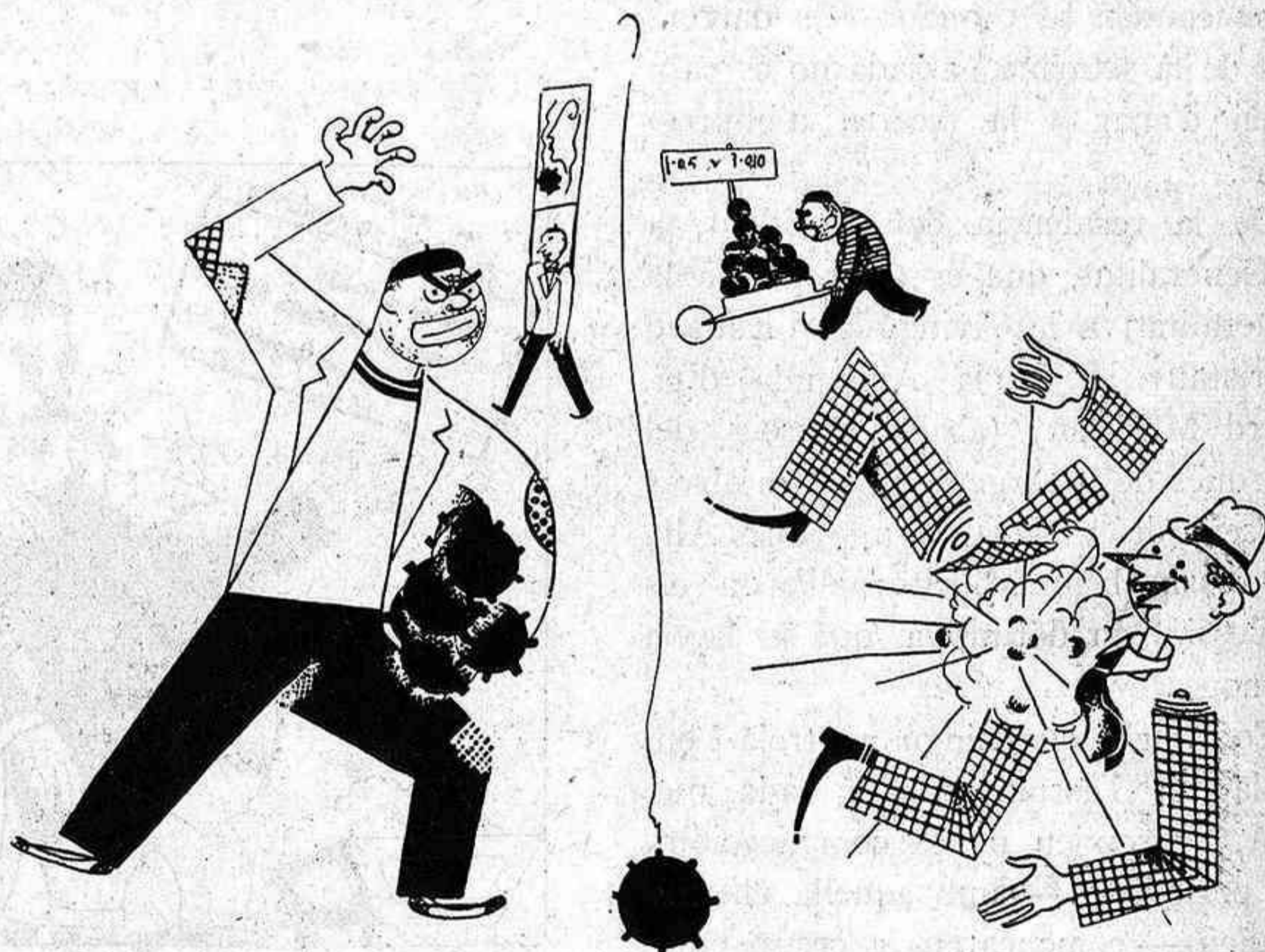
Es quan són dalt, que tot-hom s'avergonyeix de què de tant pujar n'ha sortit una carbassa.

La llàstima és que no se n'adonin abans que és tractava d'una carbassa. És per això, precisament, que després costa tant fer-los baixar. Ningú no s'atreveix a dir:

—Senyors, perdonèu-nos, que ens havíem equivocat.

I és per això que abunden tant les carbasses.

LLUIS CAPDEVILA

El descuartisat

—Ele... Ele, la segona no ha explotat.

TELÓ ENLAIRE

ROMEÀ

"El Misteri de la Quinta Avinguda", obra d'un tal James Doyle, traducció de J. Carner Rivalta, cap de premsa de la Generalitat de Catalunya.

Abans, les adquisicions dels germans Buigues, entre les quals es compta "El Misteri de la Quinta Avinguda", les Aranjava en Rodríguez Grahit. Ara, a mesura que ha anat fugint de Romea l'autèntic teatre català, les dolentes aportacions de teatre estranger que fan els empresaris de Romea a la dramaturgia de la terra, les tradueixen gent ben albiradora de la Generalitat. I així és dona el cas que com més al teatre català fuig de Catalunya més s'apropa a la casa gran, i més es fa passar el camponeig de que els traductors de les "mercantilades romeïeres" són gent de solvència i viuen aprop dels que manen.

"El Misteri de la Quinta Avinguda" pertany al teatre primari, teatre de porteres. És l'equivalent dels folletons de "Les Notícies", divulgadors oferiments de les elocubracions de la Carolina Invernizio. No dubtem que comercialment, i pel públic conreat preferentment per la direcció de Romea, l'obra pot constituir un èxit. Pel teatre català — i perdoni el traductor —, l'obra constitueix una vergonya, altre vergonya.

Ningú pot deixar de veure que ja no tenim teatre de Catalunya i que els dirigents i els inspiradors de les temporades de Romea han fet tots els possibles per acabar-lo d'enterrar amb taüt de fusta barata i missa baixa, ja pobre de solennitat. No hi ha obres! No hi ha autors! Crec que d'equivalents al tal James Doyle, autor de "El Misteri de la Quinta Avinguda", se'n podrien trobar. El que no val la pena, és trobar-los. Ens referim, com és natural, a l'art de la terra, no al negoci d'uns senyors.

Tot el que no sigui obra de Roma, Màntua, o Oca, comprès dels germans Burgues, no té cap èxit a Romea, el que vol dir que el nostre teatre ha quedat circumscrit a la comèdia poca solta o al detectivisme carrincló. Que anem enrera, ho prova que ni les obres del sector que fins ara és podria dir afavorit tenen èxit. Ja passen pel mateix adreçador les obres de Millàs-Raurell que les obres de Josep Maria Planés. El públic de teatre català no vol saber res del teatre que fan a Romea, i Romea, malgrat el barret amb plomes dels traductors de darrera hora, és un teatre que no pot fer teatre català, pot fer teatre mal escrit en català o traduccions, ben catalanitzades, d'obres indesitjables. R. I. P.

Veïem on aniria a parar el nostre teatre, sota la directiva comercialista de Pius Daví, una directiva cígnonament comercial, ben ritmada amb la primaritat dels drames i comèdies que l'han apuntalada. Quan en començar la present temporada un crític local ens vaticinà un canvi de directives i ens parlà de teatre rus i de teatre de Bernard Shaw, li vàrem riure a la cara. Com a teatre de la terra el Romea no té remei. El comerç que el pilota li pot fer cercar la companyia de certes personalitats, però aquesta companyia mai serà un fi, serà un mitjà. Pensar que la direcció de Romea pugui treballar amb un xic d'idealisme és pensar amb els peus. Els noms que l'acompanyin seran sempre comparsaria, més o menys ben pagada, en aquesta època en què, per a el nostre pervindre artístic nacional era precis que no és vegés massa una direcció pessetera, un nom que és deixa i que topa.

BARCELONA

"Teresa de Jesús", estampes carmelites del poeta Eduard Marquina.

Perquè aquest públic que en el teatre de castellà "escolta" no pot "escoltar" en el teatre català?

La majoria dels grans èxits castellans són obres on es "diu". Diu Benavent. Diu Marquina.

I hem pogut veure el fervor amb que el públic escolta l'obra del poeta, una obra tota ambient, tota poesia, tota "inecualitat" com "Teresa de Jesús".

"Teresa de Jesús", escrita en català no s'hauria estrenat. Volem dir sense portar un nom gloriós com el de Marquina. Aquesta és la nostra enveja al teatre castellà, aquest és el nostre plany davant del teatre de la terra. Si Barcelona té un públic que s'enfervoreix amb una obra com "Teresa de Jesús" — bella i noble —, perquè no es pot intentar donar al nostre públic un teatre bell i noble?

Que de Marquines no n'hi ha molts? Ens referim a l'orientació, a la possibilitat de veure's representar una obra escrita amb l'ànima i volent fer teatre honorat; ens referim a l'empresari que no et doni receptes per a escriure, tot rebent-te els èxits de l'Olady i de Ramper.

Veure la representació de l'obra de Marquina "Teresa de Jesús" ens encoratjà i ens féu dildre. Encara hi ha públic que s'adelleita amb coses belles, encara no s'ha trencat l'eternitat de l'art. Perquè no hi ha ningú que vegi clar en les coses de teatre nostre i posi als nostres autors en condicions d'entusiasmar-se i de poder donar el seu legítim fruit?

L'estrena de "Teresa de Jesús", de

Marquina, ens féu passar una gran vetllada.

Bé per aquestes actrius castellanques que, com Lola Membrives "creuen encara amb l'autor de teatre enlairat i no devallen a l'astracanada ni a la facècia entortolligada.

Lola Membrives fa una meravellosa "Teresa de Jesús".

WORK

L'exposició Bon a o'95 la peça

Tal com varem anunciar la setmana passada, pròximament serà oberta al públic l'original exposició del caricaturista Bon.

Es de creure que els capitalistes s'abocaràn a invertir llur disponible en adquisicions d'aquestos Bons artístics, en la seguretat de que es tracta d'una de les inversions que ofereix més seguretat dintre un mínim d'exposició.

Heus ací també una mostra dels diuixos a exposar:

BON

Si davant d'aquest acontexement i aquesta mostra el capital no reacciona, ni mai. Allavors ja seria cosa de fer una altra exposició regalant les obres, donant xocolata als visitants i fent-los fregar l'esquena amb paper de vidre per tal de lograr la tant desitjada reacció.

ESQUELLOTS

Dies enrera deien que, seguint a aquest pas, fins a la sopa trobariem bombes.

Ja ens hi anem acostumant

Llegim que dintre un pa se n'han trobat dues.

No ens negaran que aquest sistema de fer "revolucions" tanmateix és ben especial.

✱

Per tal d'aconseguir una subvenció dels Poders públics, els lleters de Viena han organitzat una manifestació que no pot ésser més original.

Acompanyats de cinc mil vaques, han desfilat per "Ring Strasse", que és un dels carrers més cèntrics de la ciutat.

Hauria estat molt xocant que l'autoritat, oposant-se al pas dels manifestants hagués intentat barrar-los el pas.

S'hauria organitzat així com una meua de cursa de braus monumental.

No obstant, nosaltres preferirem això — aquesta cursa — al llastimós suc cés desenrotllat el dia 8 a les Rambles, que són el "Ring Strasse" de la nostra ciutat.

✱

La policia va detenir un subjecte que acabava d'arribar de Sevilla, i, en interrogar-lo, manifestà que venia de Barcelona per a treballar

Però en escorcollar-lo li trobaren dues

pistoles i uns carregadors.

Magnífiques eines de treball!

I pensar que, com aquest n'hi ha tants a Barcelona...

Això és un excés d'hospitalitat.

✱

Maura, té esperances.

Lerroux, té esperances.

L'esperança és mare de moltes il·lusions.

De les il·lusions en viuen els homes.

No té esperances el senyor Cambó?

✱

A Vitòria posaren un pres en llibertat que havia complert la condemna que li fou imposada.

Però el pres no s'hi volgué contormar.

Digué que estava millor a la presó, ja que no comptava amb cap mitjà de vida.

Com sia que el funcionari insistís, dient-li que allò — aquella "vinya" — per ell ja s'havia acabat, el pres li clavà una bufetada que, ultra trencar-li els vidres de les ulleres, el féu trontollar.

No cal dir que ha sortit amb la seva.

L'han tornat a processar.

✱

La República té coses divertides. Sense la República no hauriem arribat a conèixer fins on arriba la vis còmica dels formidables Royo Villanova i donya Urraca Pastor.

Que és com si diguéssim el Muñoz Seca i el Pérez Fernández de la política.

Que la República ens conservi — i els conservi — l'humor.

✱

"El Progreso" va publicar un article titulat: "El gobierno actual es un gobierno subversivo".

No ens ve gens de nou.

Si governés Larroux fóra un "gobierno atractivo", com hi ha món.

✱

A Chicago no és conformen en solament fer la guerra als "gangsters". També la fan a la superstició.

S'ha constituït la "Societat dels Tretze", tretse — naturalment — senyors que s'aniran rellevant en torns d'igual nombre i es dedicaran a trencar miralls, passar per sota les escales de mà, criar borinots negres, encendre tres cigarettes amb un mateix llumí, escampar sal passi un geperut i altres coses per l'estil.

Nosaltres ja hi creuríem en això.

Pero dona la circumstància que, avut, així que hem sortit de casa hem topat de cara amb un cotxe — buid — de mort.

Si no ens passa cap contratemps proposarem la "Societat dels Tretze" a casa nostra.

I serem enemics de la superstició.

OBRA NOVA

El problema Agrari Català

(OBRA DE GRAN ACTUALITAT)

DE

AMADEU ARAGAI

Comandes a la

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MIG, 20

PREU: 3 PESSETES

CERVESERIA EUZKADI

PASSEIG DE GRACIA

(Cantonada a Caspe)

Nou establiment. Especialitzat en la cuina típica Vasca i Catalana, i la cervesa d'ITURRI GORRI i del país

Escopetes - Bicitetes - Radio

Vendes a plaços i al comptat
(ES DESITJEN AGENTS)

J. BARÓ

Goya, 11

Tel. 73497

Barcelona

—

Sucursal a

Esparraguera

S. Antoni, 20

Restaurant CASA JOAN

El més popular i acreditat

LA CASA DE LA PAELLA VALENCIANA
(Especialitat de la casa)

Rambla de Santa Mònica, 21 i 23

Telèfon 23692

BA-TA-CLAN Marquès del Dueró, 85 - Tel. 81374
Tarda a les 8,30 ::: Nit a les 9,30

Avui i dies seüents: FORMIDABLES DEBUTS

Vera Frey - C. Marin - Marina López - Delvo and Delva
Zynaray el Monicla - EMILIA PRAXEDES

Tots els dies un alegre vodevil - Dancing d'1 a 4 matinada

Mobles i Matalassos

A TERMINIS i SENSE FIADOR

Carrer Santa Anna, 18 - Barcelona

FRONTÓ NOVETATS

Tots els dies grandiosos partits, tarda i nit

ELS MILLORS PELOTARIS

Si voleu passar una bona estona, aneu al Frontó Novetats

DETALLS PER PROGRAMES

FEROTYL

Especific de l'

ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)

(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyacuació prematura (pèrdues seminals); de la feblesa y molt efecàs per a combatre la NEURASTENIA, en totes les seves manifestacions.

Es el més poixant estimulanti de l'activitat neuro-espino-méduleu-genital. Sinérgic i homo-estimulasa de les glándules intersticials. Producte pluriglandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue, ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni estricnina, ni fosfurs, ni cantárides, ni cap altre medicament excitant.

PRODUCTE MAGNE E INSUBSTITUIBLE PER A RECOPRAR LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dutrem
Alt de Sant Pere, 50 - B A R C E L O N A - Telefon 18631
Preu: 21'75 ptes.

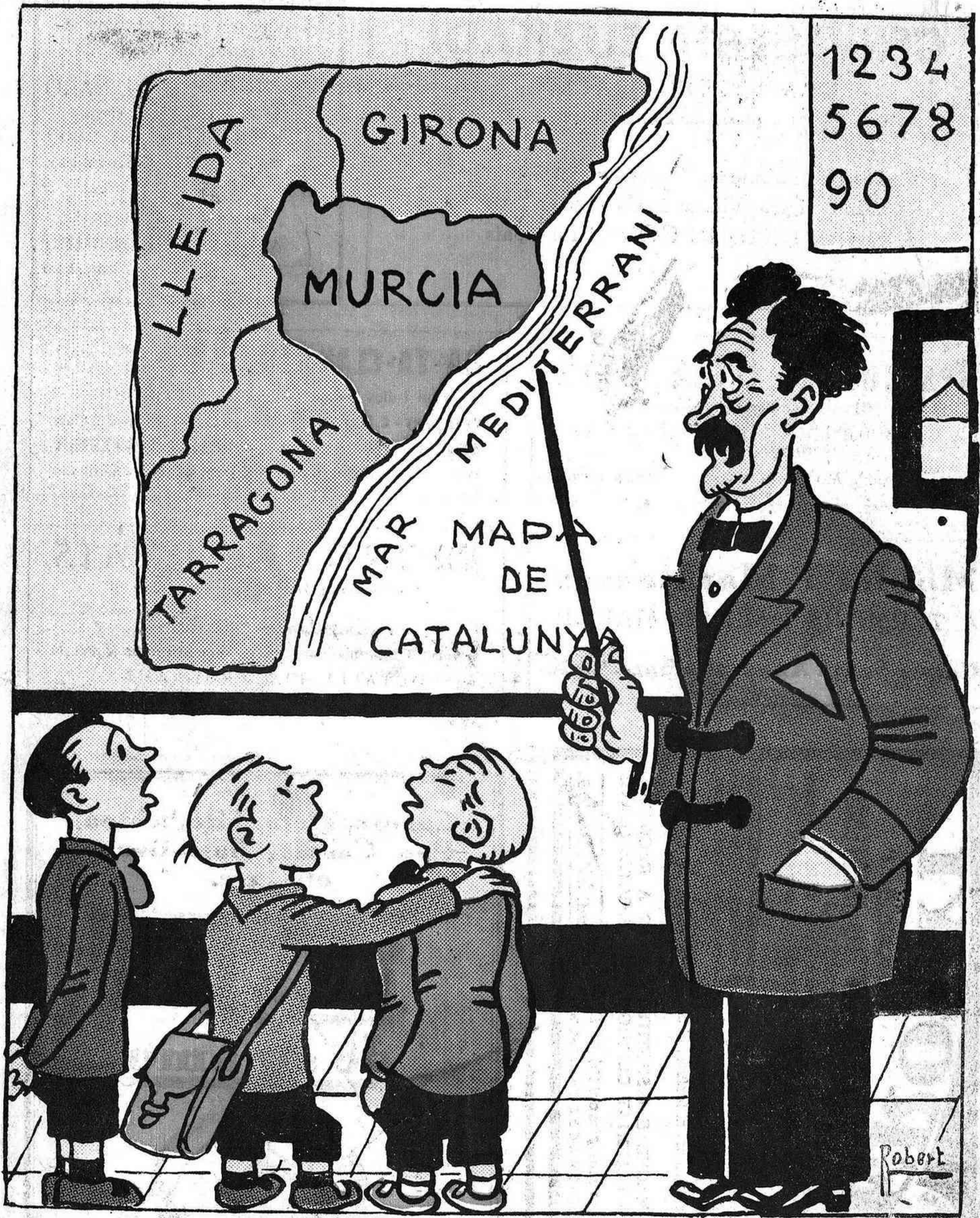
**Caruso, Fleta, Tito Schipa,
Pau Casals, Sagi-Barba,
etc., etc.**

Totes les celebritats impressionen en
discos

**La voz
de su amo**

Companyia del Gramòfono, S. A. E.

De la invassió murciana

*El mestre:—Des d'ara Catalunya està formada per...
Els nois:—Murcia, Lleida, Tarragona i Girona*